PRZEGLĄD PRASY Z. S. R. R.
I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Dodatek do Nr. 9 (108) Codziennego Biuletynu Wydziału Prasowego M. S. Z.

Warszawa, piątek 11 maja 1928 r.

TREŚĆ: Z. S. R. R. a sprawy zagraniczne. — Sprawy wewnętrzne: życie partyjne. — Sprawy narodowościowe. — Życie gospodarcze. — **Emigracja a Z. S. R. R. Notatki i Informacje:** Różne. — Artykuły nieuwzględnione.

Z. S. R. R. A SPRAWY ZAGRANICZNE.

CHOROBA MARSZ. PIŁSUDSKIEGO. Izwiestja 9.V. Koresp. Bratin donosi z Warszawy, iż w kołach politycznych krążą pogłoski, iż Marsz. Piłsudski wskutek zalecanego mu przez lekarzy dłuższego wypoczynku zamierza zrezygnować ze stanowiska ministra wojny i zatrzymać stanowisko premjera i generalnego inspektora armji. Ministrem wojny ma być Sosnkowski. Koresp. powołuje się na „Rzeczpospolitą", „Nasz Przegląd" i „ABC". W/g. innych wiadomości, Marsz. Piłsudski ma zrezygnować i ze stanowiska premjera, zatrzymując tylko Inspektorat Generalny. Jako zastępcy Marsz. Piłsudskiego wymieniane są osoby, które nie zajmowały dotychczas żadnych stanowisk państwowych.

ROKOWANIA POLSKO-LITEWSKIE. Izwiestja 8.V. Specjalny koresp. Borysow z Kowna pisze, że w/g opinji kół polskich p. Hołówko 13 b. m. wraca do Warszawy. Wśród delegacji polskiej panuje optymizm, natomiast Litwini zachowują się z dużą rezerwą. Koresp. cytuje „Dziennik Wileński" i „Lietuvos Aidas" w związku z rokowaniami polsko-litewskiemi.

PO ZAMACHU NA LIZAREWA. Izwiestja 8.V w art. wst. omawiają zamach na Lizarewa oraz notę sowiecką do rządu polskiego. Dziennik stwierdza, iż warunki pracy przedstawiciela Z. S. R. R. w Polsce nie dają minimum gwarancji jej owocności. W żadnem innem państwie zachodnio - europejskiem, z którem Z. S. R. R. pozostaje w stosunkach dyplomatycznych, niema i nie było podobnych warunków, jak w Polsce. Emigracja rosyjska w żadnym kraju nie cieszy się taką swobodą w swej przestępczej działalności, jak w Polsce. Dziennik atakuje prasę polską za ocenianie zamachu, jako aktu indywidualnego i domaga się, aby rząd i opinja zdecydowały, kto ma rozstrzygać na przyszłość o stosunkach polsko-sowieckich — oba rządy, czy też garstka „byłych ludzi osądzonych przez kraj i historję, usiłujących przy pomocy rewolwerów „skorygować" drogi rozwoju historycznego". W d. c. dziennik pisze, że ani rząd polski ani ten, czy inny odłam opinji polskiej, nie zdołają uchylić się od zasadniczego rozwiązania tej kwestji. Wszelkie środki połowiczne będą wskazywały na niechęć rozwiązania kwestji tak, jak wymaga tego logika polityczna oraz konieczność historyczna obecnej fazy stosunków polsko-sowieckich.

W ciągu roku ubiegłego — pisze dziennik — rząd polski wykazał dużą pobłażliwość w stosunku do terorystycznych aktów emigracji rosyjskiej.

Aresztowania w związku z zamachem mogą zadowolić rząd sowiecki o tyle, o ile są one zapowiedzią zrealizowania planu rządu polskiego walki z terorystami emigracyjnymi. W ocenie posunięć rządu polskiego dziennik zastrzega sobie rezerwę aż do czasu widocznych rezultatów.

Dziennik wyraża swoje oburzenie z powodu stanowiska prasy polskiej, zarzucając jej brak zmysłu politycznego i elementarnej przyzwoitości. Polemizuje z Expressem Por. i Kur. Czer.

Takie stanowisko prasy polskiej — zdaniem dziennika — przynosi przedewszystkiem szkodę interesom Polski.

Ton noty sowieckiej wskazuje na pokojowość Z. S. R. R. — pisze dziennik — czego zdrowo myśląca część opinji polskiej nie może nie zauważyć.

W końcu dziennik domaga się od Polski rzeczowych dowodów jej szczerej chęci normalizacji stosunków polsko-sow., a przedewszystkiem — zupełnego unieszkodliwienia zbrodniczej działalności białej emigracji w Polsce.

Prawda 8.V. Zamieszcza art. wst., omawiający notę Bogomołowa. Artykuł ten w porównaniu z art. „Izwiestji" odznacza się napastliwym tonem w stosunku do rządu polskiego i prasy polskiej. Dziennik przeprowadza dowód współudziału Wojciechowskiego w zamachu na Wojkowa. Działalność terorystyczna białogwardzistów — pisze dziennik — była jawnie tolerowana przez władze polskie, policję polską i reakcyjną opinję polską. Rząd polski ukrywa zbrodniarzy i jeśli nie bezpośrednio, to w każdym razie pośrednio daje opiekę „hołoci emonarchistycznej", występując jako sojusznik ciemnej kompanji Kowerd i Wojciechowskich. Dziennik czyni odpowiedzialnym rząd polski za spełnione i przygotowywane zbrodnie przez emigrację ros. Na poparcie tego zarzutu dziennik powołuje się na rozmowy pomiędzy rządem Z. S. R. R. a Polską, prowadzone od czasu zamachu na Wojkowa. „Czy taka lekkomyślność władz polskich nie jest igraniem z ogniem, czyż nie prowokuje ona mas pracujących Związku Sowieckiego, którym i tak już dokuczyły dostatecznie wszelkie warszawskie „przypad-

ki?“ — zapytuje dziennik. Dalej, w sposób dość ordynarny „Prawda“ atakuje prasę polską, m. in. „Epokę“, i oznajmia, iż taka sytuacja nie może być dalej cierpiana. Zrywa ona nasze stosunki z Polską i dlatego powinna być natychmiast zasadniczo zmieniona. Aresztowania poszczególnych zbyt jaskrawych monarchistów bezwzględnie są nie wystarczające. Należy zdecydowanie położyć kres systemowi autysowieckiego teroru białogwardzistów na ulicach Warszawy. To są nasze minimalne żądania—pisze dziennik—które winny być uwzględnione przez rząd polski. Dziennik domaga się bezwzględnej likwidacji tych wszystkich organizacyj emigracyjnych, które psują stosunki polsko-sowieckie.

Prawda i Izwiestja z 8.V zamieszczają karykatury ilustrujące bezczynność władz polskich wobec terorystycznych aktów emigracji ros. w stosunku do przedstawicieli sowieckich.

Noty sowieckie zostały zamieszczone in extenso w Prawdzie i Izwiestjach.

SPRAWY WEWNĘTRZNE.

ŻYCIE PARTYJNE.

VIII OGÓLNO-ZWIĄZKOWY ZJAZD KOMSOMOŁU. Prawda 1.V zamieszcza sprawozdanie o otwarciu posiedzeń VIII zjazdu związku młodzieży komunistycznej w Wielkim teatrze w Moskwie, przytaczając wyjątki z przemówień generalnego sekretarza związku Czaplina, dowódcy floty sowieckiej Muklewicza, Unszlichta i Bucharyna.

Ibidem. Sprawozdanie Kaganowicza o działalności związku młodzieży komunistycznej wygłoszono na VII wszechukraińskim zjeździe związku.

Sierp 26.IV omawia perspektywy wyżej wspomnianego związku, stwierdzając, że komsomoł Ukrainy w ciągu ostatnich dwóch lat osiągnął znaczne postępy we wszystkich gałęziach swej działalności, przytaczając dane z 6 okręgów Ukrainy, z których wynika, że: 36 komórek LKZM zorganizowało 41 stowarzyszeń maszynowych; 40 komórek — 46 stowarzyszeń wspólnej uprawy roli; 5 komórek — 5 kolektywów i komun rolnych. Obok tego komórki komsomolskie zorganizowały setki arteli, stowarzyszeń rękodzielniczych i t. p. Gazeta poucza członków związku: nie szukaj roboty w miastach, bo czeka cię ona w domu, na wsi. Zmień tylko stare, pradziadowskie sposoby gospodarowania, a będziesz żył lepiej i kulturalniej.

SPRAWY NARODOWOŚCIOWE.

POSTĘPY BIAŁORUTENIZACJI. Rul 10.V, mówiąc o niepomyślnych warunkach białorutenizacji, stwierdza jej znacznie mniejsze postępy na Białorusi sowieckiej, niż ukrainizacji na Ukrainie. Władza sowiecka jednakże, nie zważając na przeszkody, forsuje politykę białorutenizacji. Artykuł pióra A. Bogolepowa.

PRASA NA UKRAINIE. Dni 5.V przytaczają dane o języku prasy na Ukrainie sowieckiej. Wynika z nich, iż na Ukrainie wychodzi 87 gazet; w języku ukraińskim — 53, rosyjskim — 24, innych — 10. Ogólny nakład tych gazet wynosił w dniu 1-go stycznia 1.059.000 egzemplarzy, w tej liczbie dzienników ukraińskich — około 600 tysięcy egzemplarzy.

ŻYCIE GOSPODARCZE.

KOLEKTYWNE GOSPODARSTWA ROLNE. Izwiestja 6.V zamieszczająwiadomość o organizacji w ostatnich czasach kilkuset nowych kolektywnych gospodarstw rolnych na Syberji, a mianowicie w okręgu Bilskim — 270, okręgu Kuznieckim — 108 i okręgu Sławgorodzkim.

Prawda 6.V zamieszcza projekt uchwał ogólnozwiązkowego zjazdu przedstawicieli gospodarstw kolektywnych, opracowany przez komisję organizacyjną tego zjazdu.

NIEPOWODZENIE KAMPANJI ZBOŻOWEJ. Ibidem podaje notatkę o wynikach kampanji zbożowej w rozmaitych okręgach ZSRR w ciągu ostatnich pięciu dni kwietnia. Przytoczywszy szereg cyfr, gazeta stwierdza, że przebieg kampanji w tym czasie wykazuje dalszą zniżkę ilości zebranego zboża w porównaniu z poprzedniemi okresami.

KRYZYS GOSPODARCZY W ZSRR. Poslednija Nowosti 7.V omawia powyżej przytoczoną wiadomość i stwierdza katastrofalność zniżki, co dowodzi załamania się całego planu kampanji zbożowej. Zdaniem gazety, dowodzi to, że włościanie w warunkach wolnego handlu chlebem uchylają się od tranzakcji z organami sowieckiemi i w ten sposób od tej gospodarczej „smyczki“, do której tak dążą w Moskwie. Wobec tego Rosja sowiecka znowu stoi w przededniu trudności aprowizacyjnych. Niewątpliwie zboże obecnie już ostatecznie straciło znaczenie towaru eksportowego dużego znaczenia i gra w eksporcie rolę drugorzędną, a nawet przypadkową. Tak więc nowy paroksyzm „wojennego komunizmu“ już zupełnie wykazuje następstwa, powodujące pogłębienie kryzysu gospodarczego w ZSRR.

HANDEL ZBOŻEM. Izwiestja 6.V zamieszcza artykuł Katanjana o roli handlu prywatnego w ogólnym handlu zbożem i o jego wpływie na rynek zbożowy. Autor wykazuje liczbami znacznie większą sprawność i obrotność kupców prywatnych w porównaniu z organami państwowemi oraz stwierdza znacznie wyższe ceny płacone przez nich w porównaniu z kooperatywami sowieckiemi.

NOWA WIELKA STACJA ELEKTRYCZNA. Prawda 4.V komunikuje, że 1-go maja rozpoczęto budowę wielkiej okręgowej stacji elektrycznej, która ma być wybudowana na torfowiskach w odległości 33 klm. od Iwanowo-Wozniesienska. Stacja ma być opalana torfem, koszt budowy ma wynosić 40 miljonów rubli. Budowa ma być wykończona w roku 1931, przyczem stacja ma rozporządzać siłą 44 tysięcy kilowatów.

INSTRUKCJA KOMASACYJNA. Izwiestja 6.V zamieszcza notatkę streszczającą instrukcję wydaną przez ludowego komisarza rolnictwa RSFSR Kubiaka w sprawie porządku wykonywania prac komasacyjnych na terytorjum tej republiki.

STOSUNEK EMIGRACJI DO Z. S. R. R.

ROSYJSKIE ZWIĄZKI WOJSKOWE NA EMIGRACJI. Wozrożdenje 29.IV ogłasza rozkaz dzienny w. ks. Mikołaja Mikołajewicza do rosyjskich związków wojskowych na emigracji. W rozkazie tym, wydanym z powodu zgonu gen. Wrangla, oświadcza w. ks. Mikołaj Mikołajewicz, iż podporządkowuje zjednoczenie rosyjskich związków wojskowych na emigracji bezpośrednio swojej osobie i że wszystkie sprawy tych związków załatwiane być mają za pośrednictwem naczelnika jego kancelarji wojskowej gen. Kondzerowskiego.

DEKLARACJA FASZYSTÓW ROSYJSKICH. Nowaja Rossija (Wilno) 6.V zamieszcza deklarację narodowej organizacji faszystów rosyjskich, podpisaną przez radę naczelną tej organizacji i datowaną dniem 1-go września 1927 roku w Jugosławji.

ORGANIZACJA WOJSKOWYCH NA EMIGRACJI. Poslednija Nowosti 6.V podaje artykuł wstępny o zasadach organizacji związków wojskowych na emigracji.

ECHA ŚMIERCI GEN. WRANGLA. Nowoje Wremia 4.V omawia echa, wywołane w prasie europejskiej przez śmierć gen. Wrangla i zaznacza, że najżywiej odezwała się prasa polska. Dziennik notuje, iż nie bacząc na to, że Wrangiel był uważany za wroga Polski, prasa polska wypowiedziała o nim opinję zupełnie objektywnie. Dziennik przytacza wyjątki z artykułów „Kurjera Porannego“, „Kurjera Warszawskiego“ i „Polski Zbrojnej“.

NOTATKI I INFORMACJE.

RÓŻNE.

ARMJA CZERWONA A ZAGADNIENIE RELIGIJNOŚCI. Krasnaja Armja 14.IV omawia wpływ rozmaitych sekt prawosławnych i staroobrzędowców na umysły czerwonoarmiejców. Pismo stwierdza szerzenie się wpływów sekciarskich wśród żołnierzy czerwonych i udawadnia w artykule agitacyjnym, zwróconym przeciwko tym wpływom, istnienie związku pomiędzy religją a kontr-rewolucją. Podając szereg przykładów z metod pracy i propagandy sekt chrześcijańskich w Z. S. R. R., pismo donosi, że sekty te korzystają z pomocy materjalnej współwyznawców amerykańskich. W innej notatce pismo podaje o wypadkach rozpowszechnienia literatury religijnej wśród żołnierzy sowieckich. Stwierdzono wypadki, w których literatura ta przepisywana była przez wojskowych na maszynach do pisania stanowiących własność wojska. We wszystkich tych objawach widzi pismo „nową ofensywę wrogów klasowych przeciwko armji czerwonej“.

OCENA ARMJI POLSKIEJ. Russkij Wojennyj Wiestnik 6.V w artykule Kiersnowskiego daje pochlebną ocenę armji polskiej, jak historycznej, tak i obecnej.

PRZECIWKO WYDANIU BELI KUNA. Izwiestja 4.V podają wiadomość z Piotrogrodu o zebraniu w polskiem klubie komunistycznym z udziałem emigrantów politycznych, należących do 12 narodowości. Zebranie przyjęło uchwałę, protestującą przeciwko wydaniu Beli Kuna Węgrom.

WIELKI LOT TRANSARKTYCZNY. Ibidem 5.V komunikuje o projektowanym wielkim locie transarktycznym, który ma się odbyć wzdłuż północnego wybrzeża Azji od miasta Petropawłowska na Kamczatce do Piotrogrodu celem wykazania realnej możliwości ustanowienia stałej transarktycznej komunikacji lotniczej, jako najkrótszej drogi, łączącej północ Europy ze wschodnią Azją i północną Ameryką.

PROCES DONIECKI. Rul 10.V podaje szczegółowe streszczenie aktu oskarżenia w sprawie inżynierów donieckich.

ARTYKUŁY NIEUWZGIĘDNIONE.

Izwiestja 8.V. „Z tygodnia“ (przegląd polityki zagr. M. in. omawia zamach na Lizarewa, obalając twierdzenie prasy polskiej o „akcie indywidualnym“).

Kommunisticzeskij Internacjonal 13.IV zamieszcza artykuł wstępny p. t. „Nasza pozycja w kwestji rozbrojenia“. — Artykuł Stefańskiego p. t. „Kapitalistyczna racjonalizacja w Polsce“.

Orka 25.IV podaje notatkę p. t. „Sąd nad Hromadą zamienił się w sąd nad faszystowską Polską“.

„Za Swobodu“ 2.V ogłasza drugą część art. p. Filosofowa „Kiereński i Bogomołow“ w sprawie stosunków polsko-rosyjskich.

„Wozrożdenje“ 21.IV. Timaszew: „Wzrost antysemityzmu“. — 24.IV korespondencja z Warszawy o zbiegłym z Z. S. R. R. Aleksandrze Demidowie. — „Za kulisami niepodległości ukraińskiej“ (omawia lwowskie wydawnictwo „Litopis ukraińskoj rewolucji“). — Muratow: „Teorja eurazjanizmu“

„Poslednija Nowosti“ 25.IV art. wst. „Czerwona armja“. — Talin: „Co jest armją rosyjską“. — 27.IV art. wst. „Kwestje socjalizmu“ (o poglądach współczesnych socjalistów rosyjskich). — Wzmianka o koncesji gen. Siemionowa w Mandżurji. — 28.IV art. wst. Monopol handlu zewnętrznego w Z. S. R. R.

„Dni“ 24.IV wzmianka p. t. „Referat Bucharyna“ (o wypadkach rozstrzeliwań w związku z kampanją zakupów zboża w Z. S. R. R.) — Art. p. Skobcowej „Misja narodów“ (o prądach mesjanistycznych wśród inteligencji rosyjskiej). — 25.IV art. wst. „Proletarjacki padyszach“ z okazji pobytu króla afgańskiego w Moskwie.

„Rul“ 27.IV wzmianka o organizacji centrali G. P. U. w Gdańsku. — 28.IV art. p. Jazierskiego „Przesłanki wyzwolenia“ (o sytuacji politycznej w Z. S. R. R.). — Art. p. t. „Na wsi“ (o sytuacji w okręgach rolniczych Z. S. R. R.). — 1.V wzmianka o zamknięciu banków sowieckich w Mandżurji. — Wzmianka o zarzuceniu rosyjskiemu działaczowi monarchistycznemu w Finlandji p. Joselianiemu współpracy z G. P. U.

„Nowoje Wremia“ 24.IV sprawozdanie z pobytu prof. Struwego w Białogrodzie. — Prof. Pogodin „Kwestja ukraińska w oświetleniu W. D. Pletniowa“.

„Russkij Wojennyj Wiestnik“ 6.V podaje dalszy ciąg artykułu A. Kiersnowskiego p. t. „Nasi sąsiedzi“, poświęcony zagadnieniom mobilizacyjnym i ocenie armji polskiej.

Zak. Gr. Prac. Dr., S. z o. o., Nowy Świat 54, tel. 15-56 i 242-40.

Drukowane na prawach rękopisu.